

steriernes områder, f.eks. det ydre miljø, føde- varesikkerhed, det by- og boligsociale arbejde, selvmordsforebyggelse og narkotikaforebyggelse, foreligger der allerede omfattende planer og programmer for indsatser af betydning for folkesundheden.

Ved programmets offentliggørelse indbød regeringen alle amter og kommuner og offentlige og private institutioner og ikke mindst borgerne til en debat om programmet om folkesundhed i Danmark. Og jeg må sige, at debatten har været bred og omfattende efter de mange indlæg i medier, møder og konferencer hen over sommeren.

Der er ingen tvivl om, at sundhed optager store dele af befolkningen, det diskuteres i mange hjem, ved mange middagsborde, og enkelte temaer har været gennemgående i debatten.

Der har også været tvetydige meldinger: En stor del af befolkningen synes enten, at det da er meget godt med den sundhed, men de lever sundt nok selv, eller også går de til modstand. De vil leve deres eget liv og ikke være brikker i en ministers middellevetidsprojekt.

Det hævdes ofte, og undersøgelser har også vist, at danskere på europæisk plan er et af de mest oplyste folk, hvad sundhed angår. Der er imidlertid også nogle andre undersøgelser og erfaringer, der tyder på, at omfanget af denne viden måske er begrænset.

Af en undersøgelse foretaget af Tobaksskaderådet fremgår det, at en meget stor andel af rygere mener, at rygning i gennemsnit koster nogle få måneder af deres liv. Men faktum er, at rygerne mister mindst 8-9 år. Det er heller ikke alment kendt, at fysisk inaktivitet, som breder sig blandt de unge, kan være lige så farlig som rygning.

Rygning og alkoholstorforbrug har en meget stor indflydelse på risiko for komplikationer efter en operation. Mange mener også, at forebyggelsesbudskaberne er mere krævende, end de virkelig er. Faktum er, at voksne kun behøver at bevæge sig en halv time daglig for i væsentlig grad at forbedre deres helbred.

Det må være den til enhver tid siddende sundhedsministers pligt at sørge for at oplyse befolkningen om risici. Og det må være enhver politikers opgave at skabe bedre rammer for den enkeltes sundhed i skoler, på arbejdspladser og ikke mindst i lokalsamfundet.

Store ændringer i livsstil og levevilkår sker i langt højere grad som følge af de påvirkninger,

vi får i dagligdagen. Ændringer i rygemønstre, kostmønstre og motionsaktivitet sker, hvor familie, arbejdskraft, fjernsyn og ugepresse er langt vigtigere påvirkningsfaktorer end statslige kampanjer.

Folkesundhedsprogrammet bygger på sundhedsvaner, som i meget høj grad udvikler sig i forhold til de netværk, som vi har. Vi kender arbejdspladser, hvor arbejdsulykkerne er det kvarte af, hvad de er på en tilsvarende arbejdsplads. På nogle arbejdspladser er man en kylling, hvis man ikke en gang imellem tager ordentligt fat, på andre arbejdspladser er man en idiot, hvis ikke man bruger det rigtige løfteværktøj. Og det allernærmeste værktøj afgør, hvad vi synes er normalt og fornuftigt og tegner vore holdninger til sikkerhed og sundhed.

Jeg har igennem sommeren fået mange henvendelser fra mennesker, der mener, at vi bruger alt for meget tid på livsstilssygdomme. Man kan også blive helt rundtosset af alle de bud, der daglig dukker op om, hvad det er, der lige er det allervigtigste at forebygge.

Alle bud er selvfølgelig vigtige, men det er nødvendigt at samle kræfterne om at sætte massivt ind på områder, vi allerede har fået af dækket, og hvor problemerne af flere eksperter faktisk har fået betegnelsen epidemier.

Livsstilssygdomme udgør i dag den største trussel mod sundheden. De fleste livsstilssygdomme kan vi ikke behandle os ud af. Det betyder, at bestræbelserne på at forbedre danskeres sundhedstilstand i fremtiden ikke blot kræver stillingtagen til nye behandlingsformer og teknologier, det kræver også et solidt træk i retning af livsstilsændringer med fokus på indsatsen over for de faktorer, som vi ved har væsentlig betydning for sundheden.

Med fare for at blive opfattet som sundhedskommissær og angriber af den personlige frihed så blot et par enkelte kendsgerninger: Når vi nu ved, at der i alt dør 13.000 danskere årlig af rygning, når vi ved, at kvindelige rygere dør som fluer, at danske kvinder ryger mest af alle i hele verden, og at de nyeste beregninger viser, at formentlig 6.000 kvinder vil dø af rygning, at af alle elever i 9. klasse ryger hver syvende dreng og hver fjerde pige, og hvis ikke der bliver sat massivt ind, vil vi i løbet af en årrække opleve, at 250.000 dør af rygning, ja, så må det efter min mening have første prioritet.

Et andet og stort og påtrængende problem er den globale fedmeepidemi, som også har ramt Danmark. På 10 år er antallet af overvægtige